

בלב ים ובמושב העולים

מאת אורי דרומי

**יעקב (קובה) בצר, מוותיקי נהלל, איש פלי"ם, מסייע ליישובי הנגב,
1925-2008**

יעקב (קובה) בצר, יליד נהלל, היה הצעיר בשבעת ילדיהם של ישראל בצר ושפרה שטורמן. הוא למד בבית הספר בנהלל, שם הכיר את רחל לירמן שתהיה לאשתו ולאם ילדיו צפיר, אלעד ואביבה. בפרוץ מלחמת העולם השנייה התגייס אחיו משה לצבא הבריטי. כפי שכתבה האם שפרה בספר "נהלל" (1947), לפני צאתו אמר "זה לוקסוס עכשיו שיישארו ארבעה בנים במשפחה אחת". במאי 1943 הותקה הספינה "ארינפורה" ומשה טבע עם 140 מאנשי יחידתו.

קובה היה מ"פ בפלוגת החי"ש (חילות השדה) של נהלל, ובתש"ח התגייס לפלי"ם. אשתו רחל היתה באותה עת גדעונית (אלחוטאית באוניות המעפילים). הוא ליווה את אוניית המעפילים "כ"ט בנובמבר" - "ספינה חסרת מזל", כדברי רב חובל נמרוד אשל, שהפליג עמו. בספר היובל, "נהלל - חזון בהגשמתו", סיפר קובה איך הגיעה הספינה לחוף אלג'יר והחלה להעלות בני נוער כשלפתע נשמעו יריות שהבריחו אותה ללב ים. ליד קורסיקה התקלקל המנוע, ומרבית המעפילים הועברו לספינה אחרת. ספינתם זחלה במהירות של ארבעה קשרים לכיוון הארץ, כשמשתות בריטיות לכדוה וגירשו את נוסעיה לקפריסין. צבי רם, שאירגן ממחנה המעצר בקפריסין בריחה דרך מנהרה, מספר איך סייע לו קובה במציאת כיוונים באמצעות סקסטנט, מכשיר מדידה ימי.

אחרי הקמת המדינה חזר קובה למשק בנהלל, אך שוב יצא לשליחות. ברכה חבס, בספרה "תנועה ללא שם", תיארה איך ב-11.6.54 קרא בן גוריון, באסיפת עם מרגשת בנהלל, למושבניקים לצאת לעזרת יישובי העולים: "נהלל לא תעמוד ודגניה לא תתקיים, אם יישובי העולים לא יעמדו ולא יתקיימו". קובה ירד עם רחל ושני ילדים רכים לדירת סוכנות דחוקה בניר עקיבא (שובל 2). מירית גל-עד (מור), מורה חיילת שנשלחה ליישוב, מספרת איך כמדריך חברתי הוא גישר בין העולים מרומניה ומתוניסיה, כגזבר אירגן את המושב וייצג אותו בפני הסוכנות והממשלה, והנחיל בו דפוסי חיים כמקובל במושבים הוותיקים. "הוא היה עמוד התווך של היישוב", אומר אברהם פרץ, מראשוני ניר עקיבא. אחרי שחזר לנהלל, שימש קובה בתפקידים מרכזיים במושב. חברו יוסף רגב אומר, כי תמיד היה עצמאי בדעותיו, "ולימד זכות, גם כשאחרים השמיצו".